

Nieuwe structuur

De wederopbouwperiode (1940-1965) was een tijd van vernieuwing in de architectuur en stedenbouw in Nederland. Het landschappelijk ontwerp kenmerkt zich door nieuwe verkavelingspatronen en een belangrijke rol van verkeer over de weg. Veel van de oude percelen waren vrijwel uitsluitend bereikbaar via smalle kavelpaden, vaak deels over andermans grond. Na de herinrichting bestond het landschap uit blokvormige kavels gescheiden door lange wegen met rijen bomen.

Herkenbare erven

Het motto van de wederopbouw was ‘licht, lucht en ruimte’. Alle erven hebben daarom een ruime, open opzet met doorzichten langs de bijgebouwen. De oprit vanaf de weg ligt meestal in het midden van het erf, soms in de vorm van een brug over de sloot. De woonhuizen zijn op de straat gericht, de siertuin ligt ertussen. Praktisch alle erven zijn aan drie zijden omgeven door een singel van (eiken)bomen, die beschutting bood tegen de wind. Hier en daar geeft een uitsparing in deze singel fraai zicht op het achterliggende land.

De erven zijn ingericht met een boomgaard, moestuin, siertuin, een gazon met magnolia of grote solitaire bomen, vaak omgeven door een haag.

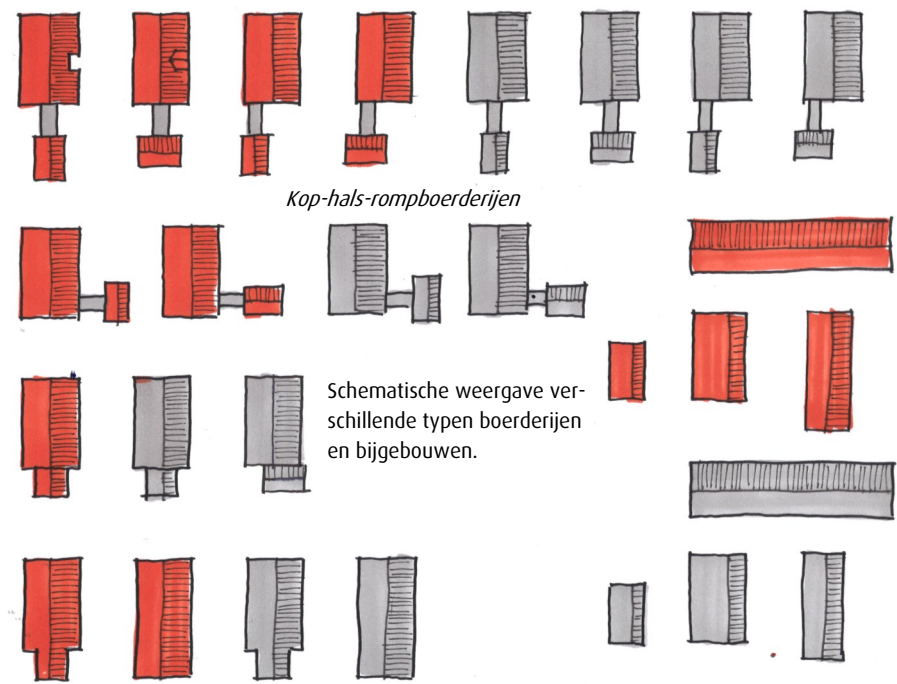
Schematische erfschets

- singel
- moestuin
- boomgaard
- boomrij
- solitairen
- haag
- bruggetje
- weitje
- border

Sobere bebouwing

De boerderijen zijn in een uiterst sobere stijl gebouwd met traditionele bouwmaterialen zoals bakstenen en dakpannen. Bij uitzondering komt een moderne stal van betonnen systeemplaten voor. Variatie bestaat vooral uit de manier waarop het woonhuis voor, naast of tegen de schuur is geplaatst. Het meest voorkomende type is de kop-hals-romp boerderij. Ook de bijgebouwen staan in telkens wisselende opstelling op het erf, afhankelijk van het type bedrijf: landbouw, veeteelt of een combinatie daarvan. Tot vreugde van de boerin waren de woonhuizen voorzien van een voor die tijd uiterst moderne keuken voor een hygiënisch huishouden.

Sobere bebouwing

De erven liggen in lange linten ten noorden en zuiden van de dorpskern: langs de Dalweg, Westerveenweg, Oostermaatweg en Westermaatweg. In het westen werd één kort lint aangelegd langs de Westerhoevenweg en de Russendijk. In de Pollen, ten noordoosten van Vriezenveen, is tussen de bestaande lintbebouwing een aantal nieuwe erven toegevoegd, de zogenaamde streekverbeteraars. Samen vormen ze een duidelijk herkenbare groep met dezelfde kenmerken.

Ruilverkaveling Vriezenveen

Paradepaardjes van de Nederlandse wederopbouwperiode

Ruilverkaveling in Vriezenveen

Vriezenveen was een van de eerste en meest indrukwekkende ruilverkavelingen die plaatsvonden onder de nieuwe Ruilverkavelingswet van 1954. Tussen 1957 en 1969 is ruim 4400 hectare grond herverkaveld en zijn duizenden verspreid gelegen snippers percelen samengevoegd tot grotere, aaneengesloten kavels. Daarnaast werd 200 hectare woeste grond ontgonnen. Ongeveer 70 boerengezinnen verhuisden van het dorp naar nieuwe erven buiten de oude kern.

Internationale belangstelling

Vanwege de aard en de omvang van de ingrijpende herverkaveling was Vriezenveen destijds het paradepaardje van de Nederlandse ruilverkaveling. In 1958 bracht koningin Juliana een bezoek aan een van de eerste nieuwe boerderijen.

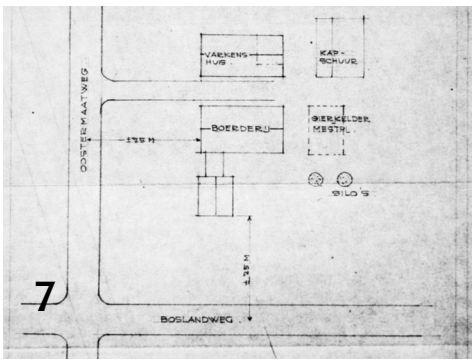
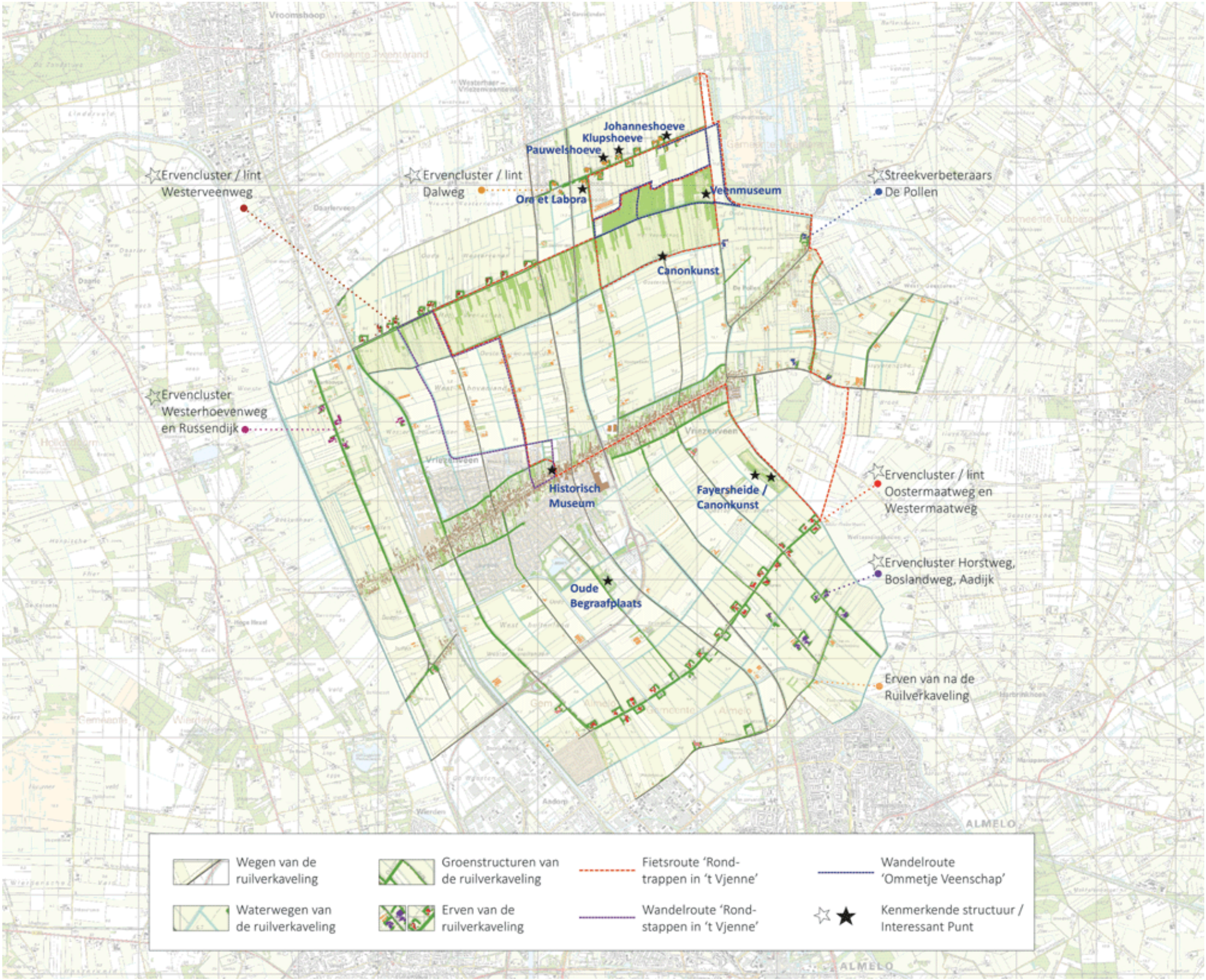
Na Hare Majesteit volgden nog vele binnenlandse en buitenlandse bezoekers die met eigen ogen de moderne, verbeterde manier van landbouw wilden zien. In 2011 is het ruilverkavelingsgebied in Vriezenveen door de overheid aangewezen als één van de dertig gebieden uit de wederopbouwperiode van nationaal cultuur-historisch belang. Het gebied is dan ook heel goed herkenbaar door de regelmatige structuur

van het landschap en de overeenkomsten tussen de erven en de bebouwing.

Kemp met schoppenploeg

Ontdek de ruilverkaveling zelf

Meer informatie en advies:
www.twenterand.nl
Ook kunt u bij de gemeente Twenterand terecht voor aanpassingen en vergunningen.

Colofon:
Uitgave: gemeente Twenterand
Samenstelling: Het Oversticht (Anneke Coops en Mascha van Damme) en Landschap Overijssel (Peter Hermens)
Met dank aan Vereniging Oud Vriezenveen

Slagenlandschap
Voor de ruilverkaveling had Vriezenveen een bijzonder slagenlandschap: lange, smalle en diepe kavels tussen smalle slootjes. Sommige percelen waren maar acht meter breed en wel vier of vijf kilometer lang.

De eerste boerderijen hadden klinkende namen:
Ora et Labora
Pauwelshoeve
Johanneshoeve
Klupshoeve

- 1 Boslandweg 16
- 2 Westerveenweg 7
- 3 Boslandweg 13
- 4 Oostermaatweg 11

- 5 Dalweg 37
- 6 Oude ploeg
- 7 Plattegrond erf Oostermaatweg
- 8 Boslandweg 16-17